

megadja a 417. lapon: I. f. Gernyeszeg. Szerződés Teleki Mihálylyal. Judit eljegyzése. Bánffy D. halála. II. f. Zrínyi Ilona eljegyzése. Gyűrű visszaküldés. III. f. Teleki bosszúja. Béldy lázadása. IV. f. Thököly bukása Bécs alatt és után. V. f. Teleki bukása. Zrínyi Ilona visszaváltása. Szereplői közül több előjön a *Bethlen Miklós*ban.

Szintén megvan az *István* c. 5 felvonásos dráma tervrajza is, sőt egy töredékét is megtaláljuk a kötetben. Ime: a 109. lapon áthúzva ezek olvashatók: I. felv. Jön a pápa követe; Erzsébet Istvánnak talizmánt (egy vércseppet) ad. Az öreg fejedelem s a követek. II. A pápai követ az öreg fejedelemmel (Csuda: Kereszt a hegyen). Válasz a követeknek. Összeütközés az archimandritával. III. f. Összeesküvés. Harc. Az öreg fejedelem eleste. Fogadalm. Anya s jegyes. Összeütközés. IV. f. Török tábor. Szultán fájalmát leírja. Iván a jegyes. Zenicza halála. V. f. Harc. Ferenc pap István mellett. Iván halála. A szult. meg akarja gyilkolni s kadi öli meg s az anya.

A III. felvonásból maradt fenn egy töredék kéziratban (154—162, 164—166. l.), amely elmondja, hogy István a harcban saját atyját ölte meg véletlenül s az archimandrita azt ajánlja neki, hogy engesztelésül egy templomot építsen ott, amelybe egy ártatlan nő vérét is be kell építeni, aki legelőbb jön oda (Körmives Kelemen-motivum). István megfogadja. Ekkor jön az öt átkozó anyja s a győzelmi koszorút hozó szerelmese, az archimandrita leánya. Anyja megfenyegeti fiát és a népet, hogy a törökhöz megy segítségért. István készül a harcra. A jambusokban írt töredék itt végződik. Elöl még néhány szó: *Narenta híd. Argesi zárda. Dévai vár* olvasható, bizonyára vér beépítésével kapcsolatban.

Két regényhez is van itt adalék: a 216—217. lapon *Balassi*hoz: «lélektani megfejtés: lehet-e egy nőt szeretni és gyűlölni egyszerre? Losonczy Anna: az eszmény, Dobó Kr. az anyag. (I—IX.)»; az 504—505. lapon *Az utolsó Czobor* = A legszebb hercegnő (I—XII.).

Itt jegyezzük meg, hogy Szinnyei írói lexikonából kimaradt néhány műve: Petrik szerint: Török világ Magyarországon 1887, 1892., Magyar Pantheon 1893., Emlékeim 1884., Honboldogítók 1882. Kisszlingstein szerint: Boros Mari emlékezete Debr. 1878. (?)

GULYÁS JÓZSEF.

FEJES ISTVÁN HATTYÚDALA.

Ványi Ferenc az IK. 1940. 292. lapján *Az utolsó honvéd* c. költeményét mondja Fejes hattyúdálának. Ez tévedés. Fejes ezt a költeményét 1904. februárjában írta s hangversenyen adatta elő. (Eredeti s másodlati kézírata megvan a pataki kéziratárban, a szerző hosszú utasításával.)

Legyen szabad itt Fejes hátrahagyott kézíratairól is megemlékezni, hogy aki az életrajzát meg fogja írni, tudja, hol kell ezeket keresnie.

Kézíratai a pataki főiskolának részint levéltárában, részint a kéziratárban vannak. Az előbbi helyen az egyházi, az utóbbi helyen az irodalmi érdekűek. Köztük nagyon sok versének a kézírata található, amelyek a *Kisebb költeményekben* s az *Összes költeményekben* is megvannak, de itt bővebbek (pl. Fürdői dalok 3 rész, Kicsalt az est, Borúval... A láldozó

nap stb.) Egész sereg régi versének van itt a kézirata, amelyek nincsenek a gyűjteményekben, (pl. Hódmezővásárhelyen, Nyírbátorban stb. írott versek). Külön csoportba lehet szedni az 1894 óta írt verseket: Ezek címei: Erdei dalok (Lubló 1894), A Tátrában (1894), Mózsai zsidó (1894), Régi hangok (1894), A századvég (1894), Az újhelyi kántor (1894), Kossuth temetése után (1894), Meghalt Kossuth Lajos (1894) Tisza Kálmán jubileumára (1885), Fürdőben (1895), Ha elfelejtkezem magamról (1895), 1896 (1896), Ne járj... (1896), Zemplén magyarjaihoz (1896), Születésem éjjelén (1896), Ezékiel (1898), Márc. 15. (Képes Folyóirat 1898) 1897, A béke zászlaja (Zemplén 1902. aug. 16.), Az ördög monológja (1904), (Zemplén, karácsony), Az utolsó honvéd (1904), A holnapi költőkhöz (1908, Vas. Ujs.), Ilonka emlékezete (1906), Áldás Rákócziára (1906), Új ház a faluban (1909), Hunyadi (1909), Kossuth-szobrok (1910), (Zemplén, okt.), Szegény Magyar Márton (1910), Tehozzád Uram Isten (1912), Sp. R. L. 184. l., Titanic (1912) (Vas. Ujság), Bolgárok jönnek, magyarok mennek (1913 jún. 5.). (Ez utolsó költeménye.) Dátum nélküli: Ezredévünk ünnepén. Egy sírköre.

Van egy csomó szindarab-kézirat is: Aba (szom. j. tör. (2616. sz.), Akik nem akarnak házasodni (vj. 3. fv. 2796. sz.), A botanikus (vj. 2. fv. 1870., 2615.), Fiam báró lesz (2618. 2346. sz., — 1872. 1879.), Fürdőre kell menni (1 fv. vj. 2797., 2285. sz.), (1879.), Két szék közt a pad alatt (1870., 2619. sz. 5. fv. vj.), Brutus (2614., 2285. sz.), Népszínmű-töredék (2620. sz.), Dobai ezredesről, töredék (2621. sz.), Toborzó (2285. sz.), A kortes vagy a grófnő hálája (2285. sz.), Tróilos és Kreszida (2996. sz.), [A vetélyszenv. áldozata 4 fv.), Sok zaj semmiért (Shakesp. vj. 5 fv.), A csalódottak (vj. 1 fv. 1879.), Ellentétes házasságok., Napról-napra. (Dr. 4 fv.). Ez utóbbiaknak csak a címeiről tudunk.]

Tudunk még: *Fehérgyarmati költemények* (1878) c. versessorozatról itt, de csak a címét ismerjük.

Ezekon kívül még sok újabb verse van kéziratban (pl. Hazafi Verai János, Buksi bárdok (paródia), A magyar lelkész (paródia stb.) egy halommal, amelyek mind hozzátartoznak Fejes műveihez. Az utolsó költeménye tehát: *Bolgárok jönnek, magyarok mennek* — 1913 közepéről v. elejéről.*

GULYÁS JÓZSEF.

KAZINCZY-EMLEKEK SZILVÁSI GÁBOR ALBUMÁBAN.

Gyermekkorunkból bizonyosan többen emlékezünk még azokra a tárca-méretű, igen díszes kötésű biedermeier-tokocskákra, amelyeknek könyvfödele alatt jeles mondásokkal teleírt, vékony papirlapok rejtőztek. A későbbi emlékkönyveknek elődei voltak ezek az albumok, és valószínűleg a német kultúra hozta őket hozzánk és tette divatosá a felvidéki úri családok körében.

* A Sárosp. Ref. Lapok 1910. 475—6., 1911. 216., 1907. 323., 1906. 500., 1912. 184. l. és Sp. Lapok 1902. 812. l., 1912. 202., 262. l. Adal. Zemplén vm. tört. 1909. is megjelent e versek közül egyik-másik.